

Spis treści

Wstęp	3
R o z d z i a ł I. Pieczęć jako wzorzec ikonograficzny herbu miejskiego	15
Geneza herbu miejskiego	15
Pieczęć miejska jako pierwowzór herbu	20
Pieczęcie herbowe	23
Wizerunki napieczątne funkcjonujące jako herby	28
R o z d z i a ł II. Dokumenty herbowe do końca XVIII w.	31
Dokumenty z nadaniami herbów	34
Dokumenty z nadaniami nowych pieczęci miejskich	39
Nadania herbów wraz z prawami miejskimi	41
Wizerunki i barwy herbów w dokumentach herbowych	43
Użycie herbu według dokumentów herbowych	48
R o z d z i a ł III. Symbole i symbolika heraldyczna	51
Symbolika herbów miejskich	53
R o z d z i a ł IV. Symbolika „miejskości”	62
Obraz miasta	66
Symbolika praw miejskich i bezpieczeństwa	69
Rola barw w symbolice miejskości	73
<i>Corona muralis</i> – symbolika miejskości w klejnotach i dodatkach heraldycznych	78
R o z d z i a ł V. Symbolika władzy i przynależności	80
Herby rycerskie w godłach miejskich	80
Przynależność państwowa i terytorialna miast	89
Od znaku osobistego do herbu terytorialnego	90
Herb miejski jako wyznacznik przynależności państwowej	101
Barwa w symbolice władzy i przynależności	108
R o z d z i a ł VI. Symbolika religijna w herbach miast	111
Geneza wizerunków religijnych i kościelnych	123
Święci patroni kościołów parafialnych	123
Święci patroni diecezji, klasztorów i prywatnych właścicieli	124
Pastorały, infuły – wizerunki reprezentujące duchowieństwo	126
Typy przedstawień wizerunków religijnych i kościelnych w godłach herbowych	127
Postaci świętych i ich atrybuty	129
Wizerunek krzyża	139
Inne wizerunki religijne	139

R o z d z i a ł VII. Symbolika krajobrazu naturalnego i gospodarczego	
w herbach miejskich	142
Położenie naturalne miasta a gospodarka w symbolice godła herbowych	143
Rzeki, jeziora i morze – żegluga, rybołówstwo	145
Góry, wzgórza, wzniesienia – górnictwo, uprawa winorośli	151
Lasy, drzewa – handel lądowy, hodowla, uprawa i leśnictwo	154
Rola barw i innych elementów herbów w symbolice krajobrazu naturalnego i gospodarczego	159
R o z d z i a ł VIII. Obrazowe przedstawienia nazwy miasta w herbach	164
Kształtowanie się i rozwój obrazowych przedstawień nazw miast	166
Godła obrazujące nazwy związane z położeniem naturalnym i gospodarką miast	173
Godła obrazujące nazwy związane z założycielami i historią miast	175
Barwa w obrazowych przedstawieniach nazwy miasta	179
R o z d z i a ł IX. Godło herbu miejskiego jako pole znaczeniowe	181
Rola wpływu sztuk plastycznych w kształtowaniu pola znaczeniowego	182
Pole „góra-dół”	184
Pole „duży-mały”	186
Pole „środek-boki”	188
Pola semantyczne związane z regułami heraldycznymi	190
Pole hierarchiczne	192
Pole chronologiczne	200
Z a k o ń c z e n i e	203
Pieczęć jako główny wzorzec herbu miasta	203
Rola dokumentów herbowych	204
Heraldyczna symbolika „miejskości”	205
Symbolika własności i przynależności	205
Motywy religijne w herbach miejskich	206
Symbolika krajobrazu naturalnego i gospodarczego w godłach herbowych	207
Obrazowe przedstawienia nazwy miasta	208
Pole herbu miejskiego jako pole znaczeniowe	208
A n e k s. Opisy i wizerunki herbów	211
Bibliografia	219
Źródła	219
Opracowania	224
Wykaz skrótów bibliograficznych	235
Indeks osób	237
Indeks nazw miejscowości	243
Spis ilustracji	251
Zusammenfassung (przekład Anna Kubrak)	253